

DONCS
AIXÒ

MARCEL·LÍ
BORRELL

155

Fa cent anys, allà pel 1917, el modernista Santiago Rusiñol escrivia *Gente bien*, divertit sainet que ridiculitzava la nova burgesia catalana de l'època, que parlava en castellà perquè "hacía más fino". Vaja, "que és la moda i havem de parlar-hi", venien a dir. Com l'Aznar el català en la intimitat. Fa un parell de temporades, els catxondos de La Cubana desempolsaven *Gente bien* i parien una opereta que se'n fotia dels pijos del vell Rusiñol (in)convenientment reciclats en xarcuters d'algun actual mas robot. No fa gens, potser cinc lustres, que algú va representar prop d'aquí *Per no entendre lo castellà*, joguina còmica d'en Josep Bordas i Flaquer, que treia suc a les grotesques situacions originades per un escamot de militars espanyols que, havent guanyat la Guerra Civil, s'instal·laven en una casa de pagès i ningú no entenia ningú. Com quan La Trinca cantaven que les coses de l'idioma emboliquen la troca: que si el cotxe fa figa, és que "hace higo"; que si escampa la boira, que convé "esparcir la niebla"; l'ull viu per "el ojo vivo"; treure foc pels queixals, "sacar fuego por las muelas". Ho remataven assegurant que no hi ha res en català que no es pugui traduir al castellà. Obliden que tota traducció és traïció. Del que va la cosa, trincaires, és no ofegar-se en immersions lingüistes a boca tancada. Com sigui, políglotes. ¿Què tal 155 llengües?